

AI v kontextu a systémově

Základní orientace pro
každodenní praxi

Profesionálně, ne nahodile

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Materiály **Průvodce pro etické a odpovědné využívání AI ve veřejné správě** a navazující **Desatero etického a odpovědného využívání AI** reagují na rychle rostoucí přítomnost nástrojů umělé inteligence v každodenní práci veřejné správy.

- Vycházejí z jednoduchého, ale zásadního předpokladu: **umělá inteligence může profesionalitu zaměstnanců veřejné správy posilovat**, ale při nevhodném používání ji může také oslabovat.
- Veřejná správa nerozhoduje sama za sebe – její postupy a výstupy mají přímý dopad na občany, fungování institucí i důvěryhodnost státu.
- Smyslem materiálů je proto nabídnout organizacím srozumitelný rámec, jak AI využívat eticky, odpovědně a bezpečně.

Průvodce je koncipován jako **praktický podpůrný materiál**, nikoli jako formální předpis.

- Určen zaměstnancům, vedoucím pracovníkům, metodikům i dalším aktérům, kteří se při své práci mohou s AI setkat
- Může sloužit při rozhodování o implementaci AI, při nastavování interních procesů, při tvorbě pravidel i při vzdělávání zaměstnanců.
- Přidanou hodnotou je právě to, že propojuje etický rámec, právní a bezpečnostní aspekty i organizační a řídicí rovinu. Neomezuje se tedy na obecné deklarace, ale směřuje k tomu, aby se odpovědné využívání AI promítlo do každodenní praxe organizací veřejné správy.

Obsahově je Průvodce vystavěn **ve třech provázaných částech**.

1

Vysvětluje AI jako pracovní nástroj, nikoli náhradu zaměstnance, a zasazuje její využívání do rámce etiky, lidských práv a odpovědnosti.

2

Shrnuje nejdůležitější právní a bezpečnostní souvislosti a zdůrazňuje potřebu ochrany údajů, ověřování kvality a lidské kontroly nad výstupy.

3

Věnuje se řízení a implementaci AI v organizacích veřejné správy, včetně rolí a odpovědností.

Průvodce poskytuje **minimální standard** pro každodenní práci s AI a **oporu pro systematické řízení AI** na úrovni organizace. Zvláště cenné je, že nezastává ani nekritické prosazování AI, ani její apriorní odmítání, ale **nabízí racionální a přiměřený přístup** založený na **proporcionalitě a opatrnosti**.

Navazující **Desatero** převádí tento širší rámec do snadno použitelné podoby pro **běžnou praxi zaměstnanců**.

- AI má být využívána s rozmyslem, pouze prostřednictvím povolených nástrojů, s vědomím jejich limitů, při důsledné kontrole výstupů a při ochraně dat, práv i etických hodnot.
- Zdůrazňuje osobní odpovědnost zaměstnance veřejné správy, potřebu transparentnosti a soustavného vzdělávání.
- Plní roli rychlého orientačního materiálu, který může posílit jednotné minimum očekávaného chování napříč organizacemi veřejné správy a usnadnit přenos principů Průvodce do každodenních pracovních situací.

Využívání obou materiálů je vhodné podpořit nejen proto, že **reagují na aktuální potřebu praxe**, ale také proto, že pomáhají **předcházet dvěma nežádoucím extrémům: nahodilému, neřízenému používání AI** na jedné straně a **zbytečné pasivitě či odmítání užitečných nástrojů** na straně druhé.

- ⓘ Průvodce výstižně upozorňuje, že ani dlouhodobé nevyužívání bezpečných a ověřených možností AI nemusí být neutrální – může vést ke zbytečným průtahům, nákladům, chybám nebo promarněným příležitostem ke zlepšení služeb. Současně ale klade důraz na to, že inovace mají být zaváděny přiměřeně, s jasnými pojistkami, vysvětlením a odpovědností. Takový přístup je pro veřejnou správu zvláště důležitý, protože posiluje důvěru veřejnosti a legitimitu institucí.

Průvodce vznikl pod garancí sekce pro státní službu Úřadu vlády České republiky a ve spolupráci **širšího meziřesortního autorského kolektivu zahrnujícího odborníky z úřadů, akademické a neziskové sféry**. Tato kombinace dává materiálu potřebnou **odbornou věrohodnost i nadresortní použitelnost**. Úřad vlády se ujímá role koordinátora, který nepřichází s restrikcí, ale s **promyšlenou metodickou oporou pro moderní, profesionální a důvěryhodnou veřejnou správu**. Zároveň tím Úřad vlády vysílá důležitý signál, že digitalizace a inovace mají být ve veřejné správě spojeny s odpovědností, etikou a ochranou veřejného zájmu.

Oba materiály jsou věcně kvalitní, praktické a představují podporu pro organizace veřejné správy. Jejich přínosem není pouze orientace v oblasti AI, ale také vytvoření rámce pro etické a odpovědné využívání této technologie napříč veřejnou správou. Právě v tom spočívá jejich hlavní hodnota: pomáhají, aby AI nebyla používána nahodile, ale profesionálně, bezpečně a způsobem, který obstojí vůči občanům i vůči nárokům na dobré vládnutí.